

К Р А Й.

На десети февруари старъ стилъ 1878 г. бѣше недѣленъ денъ. Рано сутринъта мама, баба, азъ и Митко, палавия Лазаръ, майка му — вуйна попадия, шеговитата мамина сестра тета Спаса, нейния деверъ Николчо, съ когото се бори на бѣлѣнката, когато ни врѣхлетѣха черкезитѣ, чорбаджи Никови и още много съседи бѣхме се изкачили на рида задъ насъ и смаяни, съ усмихнати лица нѣщо гледахме на срещния северенъ ридъ задъ турската махала. Излѣзли бѣха и турци и се накачили по покриви на къщи, по високи дървета, по минарета. Тѣ гледаха въ сѣщата посока — стреснати, уплашени. Неизразимо блаженство бликна въ душитѣ на българитѣ. То скоро ги изпълни и зе да прелива. Неизразимъ страхъ и черна безнадеждность постепенно натежаваха и притискаха турцитѣ. Гордостъта отъ лицата имъ изчезна. Властническиятъ имъ престижъ се стопи като снѣгъ отъ топло слѣнце. Де се дѣна тѣхната надменность! Какъ ще се раздѣлятъ отъ своя агалѣкъ и рахатлѣкъ! Отсега ги очакваше, ако не робство, то кървавъ трудъ, на който съвсемъ не бѣха привикнали.

Отпосле стана явно, колко лесно турцитѣ се примиряватъ съ превратноститѣ на сѣдбата, благодарение на тѣхния религиознофилософски мирогледъ. Наистина и между тѣхъ нѣкои не можаха да се приспособятъ. Тѣ осиромашеа и пропаднаха.

Голѣмо оживлѣние настана въ градеца. Топълъ и лъчезаренъ предпролѣтенъ денъ бѣше затрепѣлъ. Сякашъ и природата съ усмивка приветствуваше великото събитие — петъ стотинъ години чакано.

Но какво гледаха българи и турци на срещния северенъ ридъ? Руска кавалерия — цѣлъ казашки полкъ, отборъ снажни бѣли коне се низеах отгоре надолу къмъ Брѣстово. Задъ кавалерията се подаде спретнатата пехота —